

Valsts pētījumu programmas apakšprojekta
„Inovatīvu meža audzēšanas tehnoloģiju izstrāde mežsaimnieciskās ražošanas produktivitātes un mežsaimniecības konkurētspējas palielināšanai” 2011. gads.

1. temats. **Meža resursu prognozēšanas modeļu izstrāde** (atbildīgais izpildītājs – LVMI Silava pētnieks Jānis Donis).

Temata aktivitātes (virzieni)

1. Intensīvi kultivētu egles plantāciju ierīkošanas un audzēšanas tehnoloģiju izpēte, esošo objektu uzmērīšana lauksaimniecības un meža zemēs.
2. Ilglaicīgo parauglaukumu datubāzē esošo objektu turpmākās apsaimniekošanas plāna izstrāde.
3. Latvijai adekvātu bonitāšu skalu izveide priedei, eglei, bērziem un apsei.

Problēmas raksturojums, pamatojums

1. Pagājušā gadsimta astoņdesmitajos gados notika pētījumi plantācijas tipa mežaudžu izveides pamatojumam. Pētījumi toreiz tika veikti, balstoties uz īslaicīgo parauglaukumu datiem, kā arī MPS teritorijā tika ierīkots liels skaits parauglaukumu t.sk. neizmantotās lauksaimniecības zemēs. Šo parauglaukumu uzmērīšana un datu izvērtējums pēdējos gadu desmitos nav veikti. Tajā pašā laikā tika iekārtoti plantāciju tipa egļu stādījumi arī rūpnieciskos apjomos. Plantāciju tipa stādījumi uzskatīti par alternatīvu tradicionālajai mežkopībai, taču pēdējo gadu pieredze liecina, ka to apsaimniekošanā jāaskaras ar līdzīgām problēmām kā egļu mežaudžu apsaimniekošanā, piemēram, audžu krājas diferences samazināšanos, koku bojājumiem nosusinātajos mežos, sakņu trapes izplatību u.c.

2. Ilgākā laika posmā MPS apsaimniekotajos mežos ir izveidoti virkne parauglaukumu. Dr. silv. I. Baumaņa vadībā ar Meža attīstības fonda finansiālu atbalstu savulaik ir veikta šo objektu apsekošana un konstatēts, ka tie ir izmantojami turpmākai pētījumu veikšanai, taču detāli šo objektu apsaimniekošanas vadlīniju nav. Šādu vadlīniju – apsaimniekošanas plāna izstrāde, ļautu lietderīgi izmantot iepriekšējo zinātnieku paaudžu pētījumu rezultātus mūsdienu mežsaimniecības problēmu risinājumam.

3. Mūsu pētījumi Meža attīstības fonda projektu un akciju sabiedrības „Latvijas valsts meži” finansēto projektu ietvaros liecina, ka pašreiz mežsaimniecībā izmantotās Orlova bonitāšu skalas nemaz neatspoguļo audžu augšanas gaitu. Tādēļ apgrūtināta ir atbilstošu meža audzēšanas prognožu modeļu izstrāde. Kā vienas no precīzākajām un mazāk laikietilpīgām augšanas gaitas aproksimācijas metodēm tiek uzskatītas metodes, kas balstītas stumbra analīžu rezultātiem.

Programmas temata uzdevumi 4 gadu periodā

1. Aproksimēt intensīvi kultivētu egles plantāciju augšanas gaitu.
2. Izstrādāt apsaimniekošanas stratēģiju ilglaicīgajiem parauglaukumiem zinātniskās izpētes mežos.
3. Izveidot jaunu priedes, egles, bērzu un apses bonitāšu skalu.

Izdarītais 2010. gadā

1. Ierīkoti 11 parauglaukumi pagājušā gadsimta 70.-80. gados ierīkotajos egļu plantāciju mežu objektos.

Darāmais 2011. gadā:

1. Jāierīko parauglaukumi 30 objektos, kuros 1970.-1980. gados ierīkotas egļu plantācijas.
2. Jāapseko zinātniskās izpētes mežos esošie ilglaicīgie pētījumu objekti (mežkopības parauglaukumi) un jāizstrādā to turpmākās apsaimniekošanas plāns.
3. Jāizstrādā bonitāšu skala priedei, balstot to uz stumbra analīžu datiem.